

ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

УДК 347.19

DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v1.2023.4>**С. В. Дяченко***orcid.org/0000-0002-0104-2769**адвокат, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри приватного права
Державного податкового університету***О. А. Ільницька***orcid.org/0009-0008-2322-2059**студентка IV курсу**Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету*

ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРОКУРОРОМ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Постановка наукової проблеми. Дослідження наукових проблем, що стосуються порядку представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі, важливе у контексті розвитку оновленого у 2017 році господарського процесуального законодавства України, яке також має враховувати результати розвитку судової практики, та надавати відповіді на питання, які ставить розвиток господарських процесуальних відносин.

Під час сучасних перетворень є потреба у новому переосмисленні ролі прокурора у господарському процесі, у визначенні законних підстав представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі, у розробленні порядку та детальному опрацюванні інших чинників, які стосуються представництва.

Актуальність аналізу представництва прокурором інтересів держави у сучасному господарському процесі України полягає у постійній необхідності зміцнення законності, застосування верховенства права у господарському судочинстві, у захисті прав та законних інтересів як сторін господарського спору, так і інтересів держави та її органів, посадових осіб.

Прокурор представляє у господарському судочинстві загальнодержавні, загальносоціальні інтереси, які реалізуються у його представницькій діяльності. Активність та професійна майстерність державного представництва у поданні та дослідженні доказів, у захисті інтересів держави є одним з найбільш важливих чинників забезпечення законного та справедливого вирішення господарських спорів.

Зв'язок з найважливішими завданнями, що постають перед Україною. В сучасній Україні, яка веде визвольну війну проти російської агресії, представництво прокурором інтересів держави у господарському процесі має безпосе-

редне відношення до вирішення багатьох проблем судочинства, які наразі стоять перед Україною, впливають на здійснення судово-правової реформи, на оптимальний розгляд та вирішення господарських спорів, та які виникають із приводу реалізації господарських прав фізичних та юридичних осіб тощо.

Проблема представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі є досить складною і має дуже важливе практичне значення для всієї судової системи України. Відповідно, вона потребує найперше теоретичних досліджень, а надалі – практичного впровадження, вироблення рекомендацій щодо удосконалення законодавства, яке дозволило б учасникам господарського судочинства у повній мірі захищати свої права та інтереси, а також ефективно виконувати свої обов'язки у процесі.

Значення для розвитку певної галузі науки або практичної діяльності. Практика свідчить, що господарсько-процесуальна регламентація розгляду деяких категорій справ, де наявне представництво прокурором інтересів держави у господарському процесі, все ще доволі далека від досконалості, не забезпечує повністю права учасників на правосуддя, на його доступність та справедливість.

Тому аналіз, дослідження та реформування представництва прокурором інтересів держави є на сьогодні обов'язковою передумовою винесення законних та обґрунтованих судових рішень у господарському процесі. Також у методологічному аспекті розробка алгоритмів та механізмів представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі запровадить оптимальну систему критеріїв оцінки та підвищення ефективності функцій прокуратури.

Основні дослідження і публікації та сучасні погляди на проблему. Проблема ефективного

представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі постійно привертала увагу як науковців, так і практиків. Низку проблемних питань щодо представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі опрацьовували такі автори як Я. О. Берназюк, І. І. Божук, Я. Я. Буряк, А. Е. Ганєв, С. В. Головченко, М. О. Довга, Ю. І. Дорошенко, В. М. Дудник, С. В. Дяченко, М. О. Кобзаренко, С. Л. Корнійчук, Р. В. Мазурик, Д. М. Навроцький, О. М. Окопник, Г. С. Рибалко, Ю. О. Серебрякова, В. О. Сидорчук, Г. І. Цісар та інші.

Зокрема, Я. О. Берназюк, аналізуючи особливості представництва прокурором інтересів держави в суді у контексті оновлення законодавства та підходів Верховного Суду (далі – ВС), робить висновки з дев'яти пунктів, пропонуючи своє вирішення таких проблем як: статус прокурора в суді; випадки здійснення представництва; обґрунтування прокурором своєї позиції і надання доказів; обмеження подання прокуратурою безпідставних позовів; взаємозв'язок понять «державний інтерес» та «інтереси держави»; врахування судом принципу пропорційності та інші [1]. Значну частину статті науковець приділяє аналізу ВС як суду права у розглядуваній сфері. Причому вчений спирається як на господарське, так і на адміністративне судочинство.

Я. Я. Буряк, досліджуючи проблематику дефініції «інтереси держави» у господарському процесі, вказує на такі особливості як: відмінність від інтересів інших учасників господарського процесу; необхідність врахування обставини, що інтереси держави або можуть збігатися (повністю чи частково), або можуть не збігатися із інтересами державних органів та підприємств; інтереси держави є оцінним (оцінковим) поняттям, а прокурор повинен у кожному випадку самостійно визначати необхідність їх захисту [3]. В основному погоджуючись із висновками автора, все ж відзначимо дискусійність віднесення терміну «інтереси держави» до оцінних.

Р. В. Мазурик розглядає особливості реалізації представницької функції прокуратури щодо інтересів держави в суді на регіональному рівні [11]. Автор наголошує більше на завданнях, які стоять щодо здійснення представництва перед регіональними прокуратурами, та обґрунтовує необхідність кількісного збільшення прокурорів регіональних (обласних) прокуратур, які повинні здійснювати такі види представництва.

Підходи у практиці ВС щодо представництва прокуратурою інтересів держави у особах державних компаній піддає аналізу Д. М. Навроцький [12]. На основі аналізу постанови Великої Палати ВС (далі – ВП ВС) від 06 липня 2021 року у справі № 911/2169/20 [14] автором робиться висновок про необхідність визначення органі-

заційно-правової форми суб'єкта, у особі якого звертається прокурор, із метою підтвердження законних підстав для представництва інтересів держави у суді в особі саме цього конкретного державного органу. До певних недоліків цієї публікації віднесемо те, що висновки робляться на основі аналізу лише однієї справи.

О. М. Окопник і М. О. Кобзаренко аргументують необхідність моніторингу прокурором рішень суду для одержання відомостей про підстави представництва [13]. На погляд дослідників, результатом такого моніторингу, у разі встановлення відповідних підстав, можуть стати апеляційна чи касаційна скарга прокурора на прийняте судові рішення, заява прокурора про перегляд судового рішення за нововиявленими чи виключними обставинами або настати інші наслідки.

Як вважає Г. С. Рибалко, досліджуючи актуальні питання представництва прокурором інтересів держави у суді [30], представництво є можливим лише під час виникнення нетипових правових ситуацій, зокрема, коли захист порушених інтересів держави у конкретних спорах не здійснюється іншими уповноваженими органами.

Ю. О. Серебрякова піддає аналізу підстави представництва прокурором інтересів держави у господарському судочинстві, визначені у законодавстві [31]. Також дослідниця робить висновок про необхідність виключення додаткової підстави – порушення чи загроза порушення інтересів держави.

Масив досліджень щодо окремих аспектів представництва прокурором інтересів держави у окремих видах процесу (судочинства) був проведений науковцями, які, зокрема вивчали європейський принцип *case management*, чи принцип організації розгляду справ, що змінює баланс ролей судді та сторін процесу [2] та принцип верховенства права у судовій практиці [32; 34]; у контексті дослідження окремих видів процесу дослідниками були піддані аналізу особливості юрисдикції господарських судів [5] та Бангалорські принципи діяльності суддів [6]; були розглянуті певні процедури врегулювання спорів за участю суддів у господарському судочинстві [7]; досліджені процедури із захисту прав власності у випадках його обмежень із метою забезпечення позовів [8]; розглянуто поняття самопредставництва юридичної особи [9] тощо.

Проте на сьогодні все ще не регламентовано і не повністю вирішено низку положень щодо правового регулювання представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі, тому окремі питання потребують більш комплексних досліджень.

Метою статті є визначення основних засад правового регулювання представництва прокуро-

ром інтересів держави у господарському процесі, аналіз судової практики у цій сфері та внесення пропозицій щодо удосконалення вказаної функції прокуратури.

Виклад змісту власного дослідження. Відповідно до ст. 131-1 Конституції України в нашій державі діє прокуратура, яка здійснює, поряд із іншими функціями, також таку функцію як представництво інтересів держави у судах у виключних випадках та у порядку, чітко визначеному законодавством [10].

Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року (зі змінами і доповненнями від 19.09.2019 та від 31.10.2019) у ст.ст. 23 та 24 визначає як загальний порядок здійснення вказаного представництва, так і особливості здійснення певних окремих форм представництва. Зокрема, важливим є законодавче визначення самого представництва, яке полягає в «здійсненні процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів громадянина або держави, у випадках та порядку, встановлених законом» [29].

У господарському судочинстві прокурор здійснює представництво інтересів держави у випадку порушення цих інтересів, чи загрози такого порушення, за умови, що захист вказаних інтересів не здійснює (чи здійснює неналежним чином) уповноважений орган державної влади чи інший владний суб'єкт.

Прокурора у судовому господарському процесі законодавство відносить до осіб, яким законом надано право звертатися в суд у інтересах інших осіб. Безпосередньо нормативно-правове регулювання участі у прокурора в господарському судочинстві, порядок представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі регулюють норми Господарського процесуального кодексу України від 6 листопада 1991 року, який діє у редакції від 3 жовтня 2017 року [4] (далі – ГПК України).

Зокрема, прокурор звертається у господарський суд лише у визначених законом про діяльність прокуратури та ГПК України випадках, і лише у інтересах держави, при цьому з обов'язковим обґрунтуванням необхідності такого звернення. Прокурор має для здійснення представництва відповідні процесуальні права та обов'язки. ГПК України передбачає дві форми участі прокурора у господарському процесі: 1) безпосереднє звернення прокурора із позовною заявою; 2) можливість вступу прокурора у господарську справу, провадження у якій уже було відкрите.

Офісом Генерального прокурора 21 серпня 2020 року був виданий наказ «Про організацію діяльності прокурорів щодо представництва інтересів держави в суді», яким визначено для працівників прокуратури ті чи інші аспекти

представництва [28]. Хоча накази прокуратури в Україні на сьогодні не вважаються джерелами права, зважаючи на важливість представництва прокурором інтересів держави у судах взагалі та у господарському процесі зокрема, цей наказ є доволі вагомим для роз'яснення окремих питань.

У час свого існування Пленум Вищого господарського суду України також надавав роз'яснення щодо окремих аспектів представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі [26]. Проте наразі судова практика у цій сфері формується на основі рішень (у основному – постанов, рідше – ухвал) ВП ВС та Касаційного господарського суду ВС (далі – КГС ВС). Судова практика торкається різних сфер відносин, які виникають під час представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі – як загальних, так і спеціальних.

Так, у постанові колегії суддів КГС ВС від 14 лютого 2023 року у справі № 910/7035/20 наголошено на необхідності дотримання загальних засад господарського судочинства під час обрання прокурором форм представницької діяльності, зокрема, таких як рівність сторін, змагальність [21]. В ухвалі ВП ВС від 07 листопада 2019 року у справі № 912/2385/18 зазначається про недостатність єдиної правозастосовчої практики щодо питань права прокурора подавати позови у інтересах держави, що може спричинити порушення засади юридичної визначеності [33].

Проте у більшості рішень ВС стосуються більш спеціальних питань, наприклад, тлумачення норм Закону України «Про прокуратуру», які стосуються представництва (постанова об'єднаної палати КГС ВС від 07 грудня 2018 року у справі № 924/1256/17 [24]), тлумачення норм ГПК України у цій сфері (постанова ВП ВС від 26 травня 2020 року у справі № 912/2385/18 [17]) та інших.

У певних випадках ВС звертається у своїх рішеннях до аналогічних питань, вирішених у інших видах судочинства – цивільного (постанова ВП ВС від 26 червня 2019 року у справі № 587/430/16-ц – щодо такої підстави для представництва інтересів держави як відсутність відповідного органу [18]), адміністративного (постанова колегії суддів КГС ВС від 05 листопада 2019 року у справі № 804/4585/18 – правовий висновок, згідно із яким термін «інтереси держави» є оціночним [19]).

Доволі часто ВС вдається до вирішення питання щодо визначення дефініції «інтереси держави» як на рівні адміністративного судочинства [20], так і на рівні безпосередньо господарського судочинства у багатьох рішеннях.

Можемо ще раз відзначити дискусійність віднесення терміну «інтереси держави» до оцінних. Хоча у законодавстві України немає чіткого визначення цього поняття, воно неодноразово зустрічається у законодавстві – ч. 1 ст. 88 Закону України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року [25], ч. 1 ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року [27].

На наш погляд, інтереси держави у господарському судочинстві – насамперед інтереси матеріальні, на яких необхідно акцентувати (хоча можуть бути і немайнові). Тому можна запропонувати у ч. 1 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» словосполучення «на захист інтересів громадянина або держави» викласти у наступній редакції: «на захист інтересів громадянина або на захист майнових та інших інтересів держави».

При аналізі представництва прокурором у господарському процесі варто зробити акцент на необхідності обґрунтування прокурором вказаних підстав, адже прокурор здійснює представництво виключно після підтвердження судом цих підстав для представництва. На важливість наявності підстав для представництва вказано у законі – ч. 4 ст. 23 та інші норми Закону України «Про прокуратуру», ч. 4 ст. 53, ч. 6 ст. 50 та інші норми ГПК України, також на це питання неодноразово звертав увагу ВС. Наприклад, ВП ВС у постанові від 15 січня 2020 року у справі № 698/119/18 відзначила, що прокурор підтвердив всі необхідні підстави для представництва інтересів держави у справі і звернувся до суду як самостійний позивач [16].

Однією із найбільш поширених підстав для можливості представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі є відсутність компетентного органу із відповідними повноваженнями щодо захисту законних інтересів держави у спірних господарських правовідносинах (ч. 3 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру»). Проте вказаний довід прокурора повинен бути детально перевірений господарським судом, причому незалежно від того, чи надав сам прокурор необхідні докази, чи не надав (постанова ВП ВС від 11 лютого 2020 року у справі № 922/614/19 [15]).

З іншої сторони, у випадках, визначених у абз. 3 ч. 3 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру», прокурору заборонено здійснювати представництво, зокрема, забороняється представництво прокурором державних компаній та деяких інших державних органів. У справі від 30 листопада 2022 року № 15/81 КГС ВС вказав, що суб'єкт, у особі якого прокурор може звернутись з позовом у інтересах держави, повинен бути суб'єктом владних повноважень. Проте у вказаній справі ДП «Вироб-

ниче об'єднання «Київський радіозавод», хоча і є державним підприємством, але не є органом державної влади чи місцевого самоврядування, відповідно не є і суб'єктом владних повноважень, тому у прокурора у цій справі відсутні законні підстави для представництва інтересів держави [22]. У подібній справі від 13 грудня 2022 року № 925/846/21 КГС ВС вказав, що позовні вимоги прокурора спрямовані на захист інтересів не держави, а державної установи – ДП «Черкаський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України», тому позов прокурором було подано фактично не від імені та у інтересах держави, а від імені та у інтересах цієї державної установи, на що прокурор не має повноважень [23].

Важливим є і вирішення питання про обмеження процесуальних дій прокурора, щоб як у теорії господарського процесу, а також на практиці вирішення спорів не виникало можливостей щодо наділення прокурора повноваженнями позивача. За нашими дослідженнями, щодо цього питання недостатньо судової практики.

Так, виникає питання – чи може прокурор також мати матеріальний інтерес у справі? На наш погляд, не може та не повинен. Річ у тім, що матеріальний інтерес у справі мають сторони, які також мають і процесуальний інтерес. А прокурор відноситься до осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб, тому хоча він має право у визначених законом випадках звертатись до суду із позовною заявою або у окремих випадках вступити в справу за своєю ініціативою, він діє не у власних інтересах, а у інтересах інших осіб, або держави. Тому у категорії учасників, до яких відноситься прокурор, матеріальна складова повинна бути відсутня.

Отже, позивач має як матеріальний, так і процесуальний інтереси у господарському процесі, а прокурор – лише процесуальний інтерес, – вказані учасники господарського процесу мають різний статус, тому їх повноваження не повинні підмінятися.

Висновки. На основі проведеного дослідження представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі можемо зробити наступні висновки:

– у законодавстві недостатньо чітко визначені окремі положення щодо представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі, які повинні бути усунуті як законодавцем, так і застосуванням судової практики;

– судова практика ВС має комплексний характер, тому належним та правильним є посилення ВС у одному виді судочинства (наприклад, господарському) на свої ж рішення у іншому виді судочинства (наприклад, адміністративному);

– важливим для початку здійснення представництва прокурором у господарському процесі є обґрунтування підстав представництва, визначених законодавством, та перевірка судами різних інстанцій цих доводів прокурора;

– відсутність законодавчого визначення «інтереси держави» надає підстави вважати його оціночним, хоча тому його сутність визначається судом у кожному конкретному випадку; вважаємо, що «інтереси держави» у господарському судочинстві – це насамперед матеріальні, на яких необхідно акцентувати (хоча можуть бути і немайнові); у зв'язку із цим пропонуємо у ч. 1 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» словосполучення «на захист інтересів громадянина або держави» викласти у наступній редакції: «на захист інтересів громадянина або на захист майнових та інших інтересів держави»;

– певні питання щодо представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі не вирішені ні на законодавчому рівні, на ні рівні судової практики; зокрема, вважаємо, що питання – чи може прокурор також мати матеріальний інтерес у справі, як і позивач – варто вирішити наступним чином: позивач має як матеріальний, так і процесуальний інтереси у господарському процесі, а прокурор – лише процесуальний інтерес.

Література

- Берназюк Я. О. Особливості представництва прокурором інтересів держави в суді: нове законодавство та актуальні підходи Верховного Суду. *Судово-юридична газета. Блог*. 2020. 15 травня. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/168820-osoblivosti-predstavnitstva-prokurorom-interesiv-derzhavi-v-sudini-nove-zakonodavstvo-ta-aktualni-pidkhodi-verkhovnogo-sudu>
- Божук І. І., Дяченко С. В. Європейський принцип case management, або організації розгляду справи в цивільному судочинстві України (що змінює баланс ролі судді та сторін цивільного процесу). *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 4. С. 160–168.
- Буряк Я. Я. «Інтереси держави» у господарському процесі: поняття та судова практика. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки*. 2017. № 865. С. 379–386.
- Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року, у редакції від 3 жовтня 2017 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 48. Ст. 436.
- Довга М. О., Дяченко С. В. Особливості юрисдикції господарських судів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 87–93.
- Дорошенко Ю. І., Дяченко С. В. Бангалорські принципи діяльності суддів України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 4. С. 752–759.
- Дудник В. М., Дяченко С. В. Особливості процедури врегулювання спору за участю судді: судова практика господарського судочинства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 197–200. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2022/44.pdf
- Дяченко С. В., Головченко С. В. Захист права власності у разі його обмеження з метою забезпечення позову. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 7. С. 65–68. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2021/17.pdf
- Дяченко С. В., Корнійчук С. Л. Самопредставництво юридичної особи у цивільному процесі. Судова практика. *Перспективні шляхи розвитку наукових знань (ч. II)*: Мат. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19-20 квітня 2021 р.) / Міжнародний центр науки і досліджень. Київ: МЦНІД, 2021. С. 33–34.
- Конституція України від 28 червня 1996 року (з наступними змінами та доповненнями). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
- Мазурик Р. В. Особливості реалізації функції представництва інтересів держави в суді органами прокуратури на регіональному рівні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2020. № 47. Том 1. С. 123–128.
- Навроцький Д. М. Новий підхід у практиці ВС щодо представництва прокуратурою інтересів держави в особі державних компаній. *Вища школа адвокатури НААУ*. 2021. 7 вересня. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/novyj-pidhid-u-praktytsivshhodo-predstavnytstva-prokuraturoyu-interesiv-derzhavy-v-osobi-derzhavnyh-компаній>
- Окопник О. М., Кобзаренко М. О. Моніторинг судових рішень як інструмент отримання відомостей, що є підставою представництва прокурором інтересів держави в суді. *Наукові записки ЦДПУ. Серія: Право*. 2020. Випуск 9. С. 97–102.
- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 06 липня 2021 року у справі № 911/2169/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98483103>
- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11 лютого 2020 року у справі № 922/614/19. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87902138>
- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 січня 2020 року у справі № 698/119/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87053622>
- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 26 травня 2020 року у справі № 912/2385/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90458902>
- Постанова Великої Палати Верховного Суду від 26 червня 2019 року у справі № 587/430/16-ц. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84573553>
- Постанова колегії суддів Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 05 листопада 2019 року у справі № 804/4585/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85493166>
- Постанова колегії суддів Касаційного адміністративного суду Верховного Суду від 03 грудня 2019 року у справі № 810/3164/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86203329>
- Постанова колегії суддів Касаційного господарського суду Верховного Суду від 14 лютого 2023 року у справі № 910/7035/20. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108985970>
- Постанова колегії суддів Касаційного господарського суду Верховного Суду від 30 листопада 2022 року у справі № 15/81. *Єдиний державний*

реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107921197>

23. Постанова колегії суддів Касаційного господарського суду Верховного Суду від 13 грудня 2022 року у справі № 925/846/21. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107983981>

24. Постанова об'єднаної палати Касаційного господарського суду Верховного Суду від 07 грудня 2018 року у справі № 924/1256/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78749905>

25. Про акціонерні товариства: Закон України від 27 липня 2022 року № 2465-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 68. Ст. 4066.

26. Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 23 березня 2012 року № 7. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 3. С. 42–46.

27. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2474.

28. Про організацію діяльності прокурорів щодо представництва інтересів держави в суді: Наказ Офісу Генерального прокурора від 21 серпня 2020 року № 389. *Офіс Генерального прокурора*. URL: https://old.gr.gov.ua/ua/file_downloader.html?m=fslib&t=fsfile&c=download&file_id=212674

29. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2471.

30. Рибалко Г. С. Актуальні питання представництва прокурором інтересів держави в суді. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО»*. 2021. Випуск 32. С. 83–88.

31. Серебрякова Ю. О. Щодо підстав представництва прокурором інтересів держави у господарському судочинстві. *Правові горизонти*. 2020. № 23 (36). С. 95–101.

32. Сидорчук В. О., Дяченко С. В. Верховенство права: науковий погляд, нормативне закріплення, судова практика. *Юридичний бюлетень*. 2018. Випуск 6. С. 71–77.

33. Ухвала Великої Палати Верховного Суду від 07 листопада 2019 року у справі № 912/2385/18. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85647015>

34. Цісар Г. І., Дяченко С. В. Реалізація принципу верховенства права через призму електронного судочинства: теоретичні та практичні підходи. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Том 1. С. 111–114.

Анотація

Дяченко С. В., Ільницька О. А. Представництво прокурором інтересів держави у господарському процесі. – Стаття.

У статті проаналізовані різні аспекти представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі. Досліджено основні публікації та сучасні погляди на проблему. Відзначено окремі моменти, які не повністю висвітлено у літературі. Детально проаналізовано чинне законодавство, яке регулює порядок представництва прокурором інтересів держави у господарському судочинстві. Відзначено, що у законодавстві недостатньо чітко визначені певні

положення щодо представництва, які повинні бути усунуті застосуванням судової практики. Досліджено судову практику у цій сфері, насамперед – Верховного Суду. У більшості випадків рішення Верховного Суду стосуються спеціальних питань, зокрема, тлумачення норм Закону України «Про прокуратуру» щодо представництва, роз'яснення норм ГПК України у цій сфері та інших. У окремих випадках Верховний Суд звертається до аналогічних питань, вирішених у інших видах судочинства – у цивільному, адміністративному. Доволі часто Верховний Суд вдається до тлумачення дефініцій «підстави представництва», «інтереси держави» та інших. Відзначено важливість для початку здійснення представництва прокурором у господарському процесі обґрунтування підстав представництва, визначених законодавством, та перевірка судами різних інстанцій цих доводів прокурора. Запропоновано зміни у ч. 1 ст. 23 Закону України «Про прокуратуру», зокрема, щодо викладення словосполучення «на захист інтересів громадянина або держави» у редакції «на захист інтересів громадянина або на захист майнових та інших інтересів держави». Також вказано на те, що певні питання щодо представництва прокурором інтересів держави у господарському процесі не вирішені ні на законодавчому рівні, на ні рівні судової практики, зокрема, щодо наявності (відсутності) матеріального інтересу прокурора у справі, та аргументовано позицію, що прокурор повинен мати лише процесуальний інтерес.

Ключові слова: представництво, прокурор, інтереси держави, господарський процес, судочинство, підстави.

Summary

Dyachenko S. V., Ilitska O. A. Representation of the state's interests by the prosecutor in economic proceedings. – Article.

The article analyzes various aspects of the representation of state interests by the prosecutor in the economic process. The main publications and modern views on the problem were studied. Some points are noted that are not fully covered in the literature. The current legislation, which regulates the procedure for the representation of the state's interests by the prosecutor in economic proceedings, is analyzed in detail. It was noted that the legislation does not clearly define certain provisions regarding representation, which should be eliminated by applying judicial practice. Judicial practice in this area, primarily of the Supreme Court, has been studied. In most cases, the decisions of the Supreme Court relate to special issues, in particular, the interpretation of the norms of the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office» regarding representation, the clarification of the norms of the Civil Procedure Code of Ukraine in this area and others. In some cases, the Supreme Court refers to similar issues resolved in other types of judicial proceedings - civil, administrative. Quite often, the Supreme Court resorts to the interpretation of the definitions of «grounds of representation», «state interest» and others. The importance of substantiation of the grounds of representation defined by legislation and verification of these arguments of the prosecutor by the courts of various instances was noted for the beginning of representation by the prosecutor in the economic process. Changes are proposed in Part 1 of Art. 23 of the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office», in particular, regarding the wording «to protect the interests of the citizen or the state» in the wording «to protect the interests of the citizen or to

protect the property and other interests of the state». It is also indicated that certain issues regarding the representation of the state's interests by the prosecutor in economic proceedings have not been resolved either at the legislative level or at the level of judicial practice, in particular, regarding the presence (absence) of the

prosecutor's material interest in the case, and the position that the prosecutor should have procedural interest only.

Key words: representation, public prosecutor, interests of the State, economic proceedings, court proceedings, grounds.